

Sygn. akt II CSK 300/20

POSTANOWIENIE

Dnia 30 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa E. B. – N. i K. R.
przeciwko Samodzielnemu Publicznemu Specjalistycznemu Zakładowi Opieki
Zdrowotnej "Z." w S.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 kwietnia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódek
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 21 stycznia 2020 r., sygn. akt I ACa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2019 r. Sąd Okręgowy w S., zważywszy ocenę, że pozwany Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Z." w S. odpowiada za nieprzyjęcie B.S. i szkodę związaną z jego samobójczą śmiercią w dniu 6 grudnia 2012 r., uwzględnił częściowo powództwo i zasądził od pozwanego na rzecz powódki E. N. kwotę 25.000 zł (z odsetkami ustawowymi) z tytułu zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej, a na rzecz powódki K. S. - kwotę 10.000 zł (z odsetkami ustawowymi) z tytułu odszkodowania za znaczne pogorszenie jej sytuacji życiowej. W pozostałym zakresie oddalił powództwo obu powódek oraz orzekł o kosztach procesu.

Wyrokiem z dnia 21 stycznia 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację powódek (punkt I) oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (punkt II i III).

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, powódki wskazały przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Ich zdaniem, rażące uchybienia Sądu drugiej instancji polegały przede wszystkim na podważaniu ważności małżeństwa zmarłego i K. S. oraz bezpodstawnym przyjęciu, że ich więź miała w istocie charakter relacji opiekun - podopieczny, i oddaleniu - na tej podstawie - jej powództwa w zakresie zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej (art. 446 § 4 k.c.). Z tego względu niewłaściwa była też ocena stanu psychicznego powódki po śmierci męża, wyrażająca się w stanowisku, że nie był on wywołany jego tragiczną śmiercią, lecz obawą o zmianę sytuacji bytowej i finansowej. Ponadto, zdaniem skarżących, ustalając wysokość zadośćuczynienia na rzecz E. N., Sąd ocenił wadliwie ustalone w sprawie fakty, „głównie w zakresie przyjętych przesłanek ustalania wysokości zadośćuczynienia” oraz przez nieuwzględnienie „w dostatecznym stopniu wszystkich istotnych okoliczności mających wpływ na rozmiar krzywdy doznanej przez powódkę”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni

i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2015 r., III CSK 198/15, nie publ., z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, nie publ., z dnia 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, nie publ., z dnia 27 października 2016 r., III CSK 217/16, nie publ., z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, nie publ., z dnia 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, nie publ., z dnia 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, nie publ., z dnia 5 października 2018 r., V CSK 168/18, nie publ.).

Skarżące nie wykazały, by zaskarżone orzeczenie było dotknięte tego rodzaju nieprawidłowościami. Jeżeli chodzi o odmowę zasądzenia zadośćuczynienia na rzecz K. S. jest tak już dlatego, że podniesione w skardze kasacyjnej zastrzeżenia opierają się częściowo na nieporozumieniu a częściowo na kwestionowaniu poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, co jest w postępowaniu kasacyjnym niedopuszczalne (por. art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Wbrew bowiem wywodom skarżących, Sądy obu instancji nie uznały, że małżeństwo powódki ze zmarłym B. S. było nieważne, lecz zwróciły uwagę na to, iż było ono oparte na układzie „opieka za mieszkanie i utrzymanie” (relacji opiekun-podopieczny), a ustalenie to - przynależące do sfery wiążących ustaleń faktycznych - było jedynie korelatem dalszych ustaleń, z których wynikało, że powódka była o 29 lat młodsza od zmarłego, małżonkowie przed ślubem znali się krótko, a po ślubie mieszkali w osobnych pokojach i nie istniała między nimi więź intymna ani uczuciowa, o czym świadczyło pozostawanie powódki w równoległym związku z innym partnerem, który odwiedzał małżonków w ich miejscu zamieszkania, a także zapowiedzi (ostrzeżenia) pozostawienia męża bez opieki. Wiążący charakter ma

także ustalenie, że zachowanie powódki w pierwszym tygodniu po śmierci męża było spowodowane nie tyle cierpieniem związanym z utratą osoby bliskiej, ile związane z pogorszeniem sytuacji materialnej (lękiem o utrzymanie), co jednakże przynależało już do sfery odpowiedzialności za uszczerbek o charakterze majątkowym.

Wskazując na oczywistą nieprawidłowość rozstrzygnięcia co do wysokości zadośćuczynienia zasądanego dla E. N., w skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, nie wskazano konkretnych czynników, które zostały przez Sądy bezpodstawnie pominięte. Pominięto tym samym, że na etapie rozstrzygania o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania ocenie podlegają tylko wskazane przyczyny z art. 398⁹ § 1 k.p.c. a nie podstawy skargi z art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. i ich uzasadnienie, co oznacza, że skarżący powinien odrębnie przytoczyć podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie i odrębnie uzasadnić wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nawet jeżeli argumentacja prawna może się w pewnym zakresie pokrywać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156, z dnia 5 czerwca 2001 r. IV CZ 45/01, OSNC 2001, nr 10, poz. 157, z dnia 10 stycznia 2003 r. VCZ 189/02, nie publ., z dnia 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, nie publ., z dnia 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepubl., z dnia 11 kwietnia 2018 r., V CSK 547/17, nie publ., z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 567/17, nie publ.). Podstawy skargi kasacyjnej oraz podstawy przyjęcia jej do rozpoznania nie są tożsame, stąd też powołanie się przez skarżącego na występowanie podniesionych w skardze podstaw kasacyjnych nie stanowi właściwego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Niezależnie od tego należy zwrócić uwagę, że orzekając o zadośćuczynieniu, Sądy nie kwestionowały nagłego zerwania bliskiej więzi E. N. ze zmarłym (więzi *quasi-rodzinnej*), lecz miały na względzie także rozmiar doznanego przez nią cierpienia, określany z uwzględnieniem jej przeżyć po śmierci B. S., w tym wpływu na funkcjonowanie powódki w życiu społecznym i zawodowym, braku konieczności leczenia, oparcia, które miała w swej najbliższej rodzinie, jak również podeszłego wieku zmarłego i stanu jego zdrowia. Zważywszy ponadto, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego określenie wysokości

zadośćuczynienia za krzywdę stanowi kompetencję, której wykonywanie immanentnie wiąże się z zawarowaniem pewnej swobody decyzyjnej sądowni, i z tego względu zakwestionowanie przez Sąd Najwyższy kwoty zasądzonej przez sąd drugiej instancji z tego tytułu może nastąpić tylko w razie rażącego odstąpienia przez sąd odwoławczy od ukształtowanej praktyki sądowej albo pominięcia istotnych kryteriów ustalania wysokości zadośćuczynienia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2018 r., I CSK 634/17, nie publ.), tudzież nieuwzględnienia wszystkich aspektów sprawy, ze skutkiem w postaci rażąco niewspółmiernego określenia jego wysokości (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 1970 r., III PRN 39/70, OSNCP 1971, Nr 3, poz. 53, z dnia 9 września 1999 r., II CKN 477/99, nie publ., z dnia 25 lipca 2000 r., III CKN 842/98, nie publ., z dnia 21 czerwca 2013 r., I CSK 614/12, nie publ., z dnia 27 listopada 2014 r., IV CSK 112/14, nie publ., z dnia 15 maja 2019 r., II CSK 146/18, nie publ. i z dnia 11 lipca 2019 r., V CSK 179/18, nie publ.; postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2011 r., I CSK 54/11, nie publ., z dnia 27 marca 2018 r., V CSK 515/17, nie publ., z dnia 5 lipca 2018 r., I CSK 74/18, nie publ., z dnia 8 stycznia 2019 r., IV CSK 245/18, nie publ., z dnia 13 lutego 2019 r., IV CSK 335/18, nie publ, z dnia 27 marca 2019 r., V CSK 77/18, nie publ. i z dnia 4 lipca 2019 r., V CSK 78/19, nie publ.), należy stwierdzić, iż w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej nie wykazano, aby skarga ta była oczywiście zasadna.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

jw